

Guia Itinerari Formatiu Tipus

Infermeria Obstètrica- ginecològica

(2 anys)

Autors: Verònica Araujo Camacho

Revisada per: Àngels Bonet i Carmen Ramos

Data elaboració: maig 2012

Data revisió: Febrer 2022

Data aprovació per la Comissió de Docència: 9 de març de 2022

[Pla de formació de l'especialitat basat en la guia formativa aprovada per la Comissió Nacional corresponent, que serà d'aplicació a cadascun dels residents de la Unitat Docent Acreditada sense perjudici de ser adaptat al pla individual de formació de cada resident]

Índex

Introducció.....	3
Objectius de la formació.....	4
Estructura del programa de formació.....	5
Objectius específics de la formació clínica	8
Programa d'atenció especialitzada.....	11
Programa d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva.....	21
Atenció continuada/guàrdies	27
Sessions clíniques i bibliogràfiques	28
Altres aspectes de la formació.....	29
Pla de Formació Transversal (PFT).....	30
Activitat de recerca.....	33
Avaluació.....	34
Pla Individual de Formació	36
Recomanacions de bibliografia bàsica	37
Bibliografia	39

Introducció

En aquesta guia trobéssiu la informació considerada rellevant per a adquirir les competències necessàries per a adquirir el títol d'Especialista en Infermeria Obstètrica-Ginecològica (llevadora) en la nostra Unitat Docent.

La llevadora és el professional sanitari que, amb una actitud científica responsable i utilitzant els mitjans clínics i tecnològics adequats al desenvolupament de la ciència a cada moment, proporciona una atenció integral a la salut sexual, reproductiva i maternal de la dona, en la seva faceta preventiva, de promoció i d'atenció i recuperació de la salut, incloent així mateix l'atenció a la mare, en el diagnòstic, control i assistència de l'embaràs, part i puerperi normal i l'atenció al fill nou-nat, fins al 28 dia de vida.

La llevadora és un professional reconegut internacionalment en tots els sistemes sanitaris en els quals es considera una figura essencial que incideix en un àmbit social tan important com el de la maternitat i l'atenció integral durant el cicle vital de la dona en totes les seves fases: salut reproductiva, climateri i sexualitat.

En la nostra unitat Docent pretenem formar professionals que integrin tots els aspectes de la definició anterior, que afavoreixin el pensament crític. Professionals que afavoreixin la normalitat en el procés fisiològic en l'atenció de l'embaràs, part i puerperi, a més de desenvolupar activitats de promoció i prevenció de la seva salut sexual, reproductiva i en el climateri, d'acord amb les demandes de la societat.

Per a això, creiem que la formació pràctic-clínica constitueix l'eix central d'aquest programa ja que el sistema de residència consisteix, fonamentalment, a aprendre fent, Juntament amb la formació teòrica que desenvolupa el programa.

Objectius de la formació

Aquest programa té com a objectiu genèric l'adaptació del Programa formatiu de l'especialitat d'Infermeria Obstètrica-Ginecològica (Llevadora) (2009) de la Comissió Nacional de l'Especialitat d'Infermeria Obstètrica-Ginecològica, a la nostra Unitat Docent i al nostre entorn.

Objectiu General:

En concloure el període formatiu, la llevadora resident haurà adquirit les competències professionals que li permetran, amb una actitud científica responsable i utilitzant els mitjans clínics i tecnològics adequats, el desenvolupament de la ciència a cada moment, proporcionant una atenció integral a la salut sexual, reproductiva i maternal de la dona, en la seva faceta preventiva, de promoció i d'atenció i recuperació de la salut, incloent així mateix l'atenció a la mare, en el diagnòstic, control i assistència de l'embaràs, part i puerperi normal i l'atenció al fill nou-nat, fins al 28 dia de vida.

Això implica facilitar l'adquisició dels coneixements, les habilitats i les actituds que li capacitin per a realitzar amb eficiència les seves competències a través d'una metodologia docent que doni prioritat a l'aprenentatge actiu tutoritzat, a la utilització de mètodes educatius creatius, que assegurin la ponderació i coordinació amb la formació clínica, a través d'un aprenentatge basat en l'evidència científica i experiències a conseqüència de la relació laboral entre el resident i l'entitat titular de la unitat docent on s'està formant.

Objectius Secundaris:

El programa docent de l'especialitat d'Infermeria Obstètrica-Ginecològica (Llevadora) també vol obtenir especialistes capaços de ser autocrítics, mantenir una actitud permanent d'aprenentatge i formació continuada, capaces de desenvolupar projectes de recerca i assumir amb responsabilitat la gestió adequada dels recursos que la societat posa a la seva mans.

Estructura del programa de formació

El programa de formació és de **dos anys** de durada i s'estructura en dos eixos principals:

La formació teòrica

La part teòrica de la formació s'imparteix en l'Institut d'Estudis de la Salut (IES) de manera comuna a totes les residents de Catalunya. Aquesta formació inclou les següents matèries:

- Infermeria Maternal i del Nounat I.
- Infermeria Maternal i del Nounat II.
- Infermeria de la Dona i la Família.
- Educació per a la Salut de la Dona.
- Administració dels Serveis Obstètric-Ginecològics (llevadora).
- Recerca en Infermeria Obstètric-Ginecològica (llevadora).
- Legislació i Deontologia en Infermeria Obstètric-Ginecològica (llevador).

El programa formatiu, que es basa en el Decret 450/2055 sobre les competències d'infermeria quedarà configurat en la pràctica d'una banda presencial i una part no presencial formatives, per a la qual s'utilitzarà com a instrument el portafoli formatiu.

El portafoli tracta de desenvolupar un model competencial de formació basada en l'aprenentatge autònom i significatiu, incorporant a l'alumne al seu procés d'ensenyament-aprenentatge.

A més d'aquesta formació teòrica, el nostre hospital disposa d'un **pla de formació transversal propi**, amb una part comuna a tots els residents i una part específica en funció de l'especialitat. Aquest pla s'exposarà detalladament en el punt 10.

La formació clínica

Entre el 60% - 70% de la formació clínica es realitzarà en atenció especialitzada, en hospital, i entre 40 - 30% en atenció primària i comunitària, on es desenvolupin els programes d'atenció a la dona i/o salut sexual, reproductiva i climateri.

La distribució de les rotacions està definida per unitats assistencials. La llevadora resident s'adaptarà a l'horari laboral que tinguin les unitats assistencials per les quals realitzi la seva formació.

La Fundació Althaia està constituïda per diferents centres sanitaris i és en l'edifici "Hospital Sant

Joan de Déu” on se situa el Servei d'Obstetrícia i Ginecologia acreditat per a la formació d'especialistes d'obstetrícia i ginecologia.

El resident per a realitzar la seva formació en l'àmbit de l'atenció Primària-Comunitària rotarà per diferents Equips d'Atenció Primària (ABS Bages, ABS Moià, ABS Casc Antic, ABS Sant Joan de Vilatorrada, ABS Vacarisses-Monistrol, ABS Sant Vicenç de Castellet). acreditats per al desenvolupament de l'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva (ASSIR).

TAULA DE DISTRIBUCIÓ DE LA FORMACIÓ

PRIMER ANY DE RESIDÈNCIA		
Rotació	Duració	Ubicació
Urgències Ginecologia i Obstetrícia / Sala de parts	24 setmanes	Althaia
ASSIR	15 setmanes	ASSIR Bages
Planta puerperis	4 setmanes	Althaia
Nounats	4 setmanes	Althaia

PRIMER ANY DE RESIDÈNCIA		
Rotació	Hores de formació pràctica	Hores formació teòrica
Urgències Ginecologia i Obstetrícia/ Sala de parts	696	65 (portafoli)
ASSIR	420	95 (portafoli)
Planta puerperis	112	70 (portafoli)
Nounats	112	15 (portafoli)
Classes presencials		168
Casos virtuals de classes presencials		10
Pla de formació transversal Fundació Althaia		94
Total	1340	517

SEGON ANY DE RESIDÈNCIA		
Rotació	Duració	Ubicació
Urgències Ginecologia i Obstetrícia / Sala de parts	25 setmanes	Althaia
ASSIR	15 setmanes	ASSIR Bages
Risc Obstètric i Ginecològic	7 setmanes	Althaia

SEGON ANY DE RESIDÈNCIA		
Rotació	Hores de formació pràctica	Hores formació teòrica
Urgències Ginecologia i Obstetrícia/ Sala de parts	696	65 (portafoli)
ASSIR	420	205 (portafoli)
Risc Obstètric/CCEE	196	90 (portafoli)
Classes presencials		98
Casos virtuals de classes presencials		10
Projecte d'investigació		60
Protecció radiològica		24
Pla de formació transversal Fundació Althaia		40
Total	1312	592

Objectius específics de la formació clínica

L'adquisició de competències, coneixements i habilitats de l'especialitat es realitzarà durant els dos anys que residència i aquestes s'aniran aconseguint de manera gradual amb la rotació per les diferents unitats assistencials.

La funció de les llevadores titulars i els facultatius especialistes, així com la resta de personal que conforma la Unitat Docent Multiprofessional, és facilitar l'aprenentatge del resident.

La Comissió de Docència organitza i facilita la formació de les competències comunes i genèriques en totes les seves Unitats Docents.

El resident ha de demostrar en cadascuna de les seves rotacions, que ha adquirit els coneixements suficients i que els utilitza amb un bon judici clínic. És necessari que conegui les Guies Clínicas i Protocols de cada unitat assistencial i que els apliqui correctament.

El resident no sols participarà en l'àmbit assistencial de les unitats per les quals estigui girant sinó que també haurà de participar en la resta de les activitats habituals com la formació, la recerca i la gestió clínica.

La formació clínica té per objecte que la llevadora resident realitzi durant el període formatiu les activitats de caràcter assistencial imbricades amb l'adquisició de coneixements teòrics, que es consideren necessaris per a adquirir les competències professionals que se citen en el programa de l'especialitat amb una supervisió decreixent.

A aquest efecte, durant EL PRIMER ANY DE FORMACIÓ aquesta supervisió serà de presència física, tenint un caràcter decreixent durant EL SEGON ANY DE FORMACIÓ, fins a aconseguir, al final d'aquest, el grau de responsabilitat inherent a l'exercici autònom de la professió.

Es consideren tres nivells d'autonomia segons la capacitat de realitzar determinats procediments assistencials que estan relacionats amb el nivell de coneixements i experiència:

Nivell 1: Les habilitats adquirides permeten a la llevadora resident realitzar actuacions de manera independent.

Nivell 2: La llevadora resident té uns extensos coneixements però no aconsegueix l'experiència suficient per a realitzar una actuació completa de manera independent.

Nivell 3: La llevadora ha vist o ha col·laborat en determinades actuacions, però no té l'experiència pròpia.

La llevadora resident no pot ni ha d'assumir responsabilitats que estiguin per sobre de les seves capacitats. Es defineixen **tres nivells de responsabilitat/supervisió**:

Nivell 1: Són activitats realitzades directament per la llevadora resident, sense necessitat de supervisió directa. La llevadora resident primer actua i després informa.

Nivell 2: Són activitats realitzades directament per la llevadora resident baix supervisió de la seva llevadora o facultatiu responsable.

Nivell 3: Són activitats realitzades per les llevadores titulars o facultatius i observades o assistides per la llevadora resident.

Serà el tutor del resident i/o la llevadora titular qui determini quan el resident ha adquirit la capacitat per a realitzar activitats amb un nivell de responsabilitat 1.

PRIMER ANY DE RESIDÈNCIA

El primer mes de residència, la llevadora resident haurà de conèixer l'Organigrama del Servei, la dinàmica del Servei, els circuits assistencials, les instal·lacions. També haurà de conèixer els sistemes d'informació que s'utilitzen en les diferents institucions on realitzarà la seva activitat laboral/formació, tant a nivell d'urgències, hospitalització, consultes externes i atenció primària.

De manera genèrica, tal com especifica el REIAL DECRET 183/2008, podem establir que durant el primer any de residència **NO podrà adquirir un nivell de responsabilitat 1 en cap de les seves rotacions exceptuant les rotacions per la Unitat de puerperis i nounats.**

SEGON ANY DE RESIDÈNCIA

La llevadora resident **adquirirà un nivell de responsabilitat 2 i 1 en totes les seves rotacions** durant el transcurs del segon any adquirint al final **formació un nivell de responsabilitat 1 en totes les seves actuacions.**

En concloure el període de formació, la llevadora resident haurà d'haver realitzat, com a mínim, les següents activitats:

En l'àrea d'atenció especialitzada:

- Vigilar i assistir a 40 dones de risc.
- Assistir a 100 parteres amb els mitjans clínics i tècnics adequats.
- Assistir a un mínim de 80 parts normals.
- Assistir a 40 parteres que presenten factors d'alt risc.
- Participar activament en l'atenció del part instrumentat o cesària de 20 dones.
- Realitzar la supervisió, cura i reconeixement de 100 puerperis.
- Realitzar la supervisió, cura i reconeixement de 100 nounats sans.

- Observació i cura d'almenys 20 nounats que necessitin cures especials (nascuts preterme, post-terme, baix pes o amb problemes de salut).
- Acompanyament i el seguiment davant una pèrdua perinatal.

En l'àrea d'atenció primària i comunitària:

- Entrevista i confecció de la història clínica de salut reproductiva (obstètric- ginecològica) de 100 dones.
- Control i assistència de dones gestants que impliqui almenys 100 reconeixements prenatals.
- Dur a terme un programa d'Educació Maternal en 2 grups de dones.
- Realitzar presa de mostra cervical i vaginal, per a citologies, exàmens en fresc, cultius i altres exàmens, en almenys 150 dones.
- Assessorament i cura d'almenys 40 dones en matèria ginecologia.
- Assessorament i cura d'almenys 20 dones en matèria de climateri.
- Detecció i assessorament de 30 dones que presenten infeccions de transmissió sexual.
- Assessorar en matèria d'anticoncepció i sexualitat a 60 dones inclòs la contracepció d'emergència i interrupció voluntària de l'embaràs.
- Atendre i assessorar de manera individual a 25 joves en matèria de sexualitat i contracepció.
- Participar responsabilitzant-se en dues intervencions grupals d'educació sexual i reproductiva dirigides a dones i joves en la comunitat.
- Participar activament en, almenys, un programa sobre el climateri.
- Realitzar visites domiciliàries al nounat i puerperi.
- Participar activament en el programa d'atenció a les persones TSC.
- Participar activament en el programa d'atenció a les persones TRANS.

En general:

- Participar i col·laborar en les activitats de formació continuada, sessions clíniques, treballs de recerca, confecció de memòries i revisió d'històries amb l'equip obstètric.

Programa d'atenció especialitzada

El desenvolupament del Programa d'atenció especialitzada es realitzarà en les diferents àrees assistencials situades en l'edifici "Hospital Sant Joan de Déu".

Per a adquirir les competències, la llevadora resident rotarà un mínim de 14 mesos distribuïts durant els 2 anys de formació per les diferents àrees assistencials que es detallen a continuació.

OBJECTIUS ESPECÍFICS DE LA ROTACIÓ PER L'ÀREA DE PARTS

Durada: 24 setmanes durant cada any de residència.

Horaris: Els torns seran de 12 hores, podent realitzar fins a un màxim de 3-4 torns per setmana.

En finalitzar el període de formació, la llevadora resident estarà capacitada per a donar assistència durant el treball de part i part, incloent les següents activitats:

- Recepció i col·laboració en les urgències obstètriques i ginecològiques.
- Revisar les sales i el material de sala de parts.
- Revisar la medicació que hi ha en l'àrea de parts, reposar-la i comprovar la seva caducitat.
- Revisar el carro d'anestèsia i comprovar els aparells supletoris (laringoscopi, sondes, etc.)
- Comprovar el funcionament dels monitors, bombes de perfusió i mantenir-los en condicions d'utilització.
- Comprovar el funcionament del material de reanimació del nou-nat.
- Mantenir un bon estat de confort de la dona/bebè durant les exploracions.
- Profilaxi de la infecció.
- Canvi de torn oral:
  - Evolució de les gestants ingressades en l'àrea.
  - Incidències en el torn anterior: induccions, ingressos, parts.
  - Revisió de les històries de les gestants en l'àrea de dilatació.
  - Presentació de les dones ingressades.
  - Revisió dels llibres de registre.
- Utilitzar els sistemes de registre que s'utilitzen en l'àrea de parts.

Recepció de la gestant a l'hospital

- Valoració del seu estat.

- Comprovar les dades de la història clínica, del carnet de l'embarassada i els consentiments informats.
- Confecció del partograma.
- Exploració abdominal.
- Auscultació de la FCF.
- Valoració de la dinàmica uterina.
- Tacte vaginal: valoració de les condicions del coll uterí, de la pelvis materna i de la presentació fetal.
- Diagnòstic de part.
- Presa de constants.
- Detecció de possibles edemes.
- Informar la dona/parella sobre l'evolució del progrés del part i dels procediments a efectuar.
- Realitzar procediments a l'ingrés de la dona:
  - Comprovar la identificació de la dona.
  - Presa de constants.
  - Venoclisi, extracció per analítica si escau.
  - Informar de la restricció de líquids i aliment si escau.
- Aplicació de tècniques de diagnòstic del benestar fetal segons les situacions:
  - Auscultació fetal (estetoscopi de Pinard i ultrasons)
  - Monitoratge fetal antepart.
  - Monitoratge fetal intrapart.
  - Valoració del color del líquid amniòtic i/o amnioscòpia.
- Conèixer els protocols assistencials del servei i tots els sistemes de registre.
- Tenir el coneixement del plà de naixement que aporta cada dona.

Assistència al període de dilatació

- Control i valoració del benestar matern i fetal.
- Identificar signes i símptomes de desviació de la normalitat en el transcurs del part per a comunicar-lo a l'equip mèdic.
- Realitzar accions immediates apropiades en les urgències obstètriques com són: el prolapse de cordó, l'hemorràgia, la hipòxia fetal, la eclàmpsia...
- Valorar l'evolució del procés del treball de part.
- Seguiment i control del part normal.
- Control i valoració de la dinàmica uterina (manual i tocogràfica)
- Aplicació de tècniques de diagnòstic del benestar fetal segons les situacions:
  - Auscultació fetal (estetoscopi de Pinard i ultrasons)
  - Monitoratge fetal intrapart interna o externa
- Mantenir un bon estat de confort de la mare (mantenir el llit sec, posició adequada, etc.).
- Identificar les necessitats de la dona/parella.
- Oferir assessorament i suport emocional a la gestant i a la seva família durant el treball de part.
- Ajudar a la dona en la realització de les tècniques de relaxació i respiració.

- Ajudar la dona a adoptar diferents posicions en el treball de part.
- Aplicar altres mètodes no farmacològics per a alleujar el dolor durant el procés de part.
- Afavorir la implicació de la parella/acompanyant en el procés de part.
- Col·laborar i participar en l'aplicació de l'analgèsia obstètrica.
- Diagnòstic del procés expulsiu.

Assistència al període expulsiu i a l'enllumenament

- Ajudar la dona a utilitzar les diferents posicions per a afavorir el descens de la presentació.
- Aplicar les tècniques complementàries que afavoreixin l'elasticitat del perineu i eviten les lesions del sòl pelvià.
- Protecció del perineu.
- Utilitzar tècniques d'infiltració del perineu.
- Practicar l'episiotomia en cas necessari.
- Diagnòstic dels signes d'enllumenament.
- Realitzar l'enllumenament dirigit.
- Revisió de la placenta, membranes i cordó umbilical.
- Revisió del canal del part.
- Suturar l'episiotomia i esquinçaments.
- Aplicar els tractaments d'indicació mèdica.
- Col·laborar i participar amb l'equip obstètric en l'atenció als parts distòcics i de risc.
- Control i seguiment del treball de part induït/estimulat.
- Adquirir habilitats en l'àrea quirúrgica i integració amb l'equip de l'àrea quirúrgica.
- Adquirir habilitats en la instrumentació de les intervencions obstètriques: instrumentar cesàries.
- Respectar el plà de naixement que aporta la dona sempre que sigui possible.

Atenció immediata al nounat

- Valoració del test de Apgar.
- Afavorir el contacte pell a pell, mare, pare i nounat.
- Cures immediates al nounat.
- Identificació del nounat.
- Manteniment de la temperatura corporal.
- Control del pes.
- Ajudar a la reanimació enèrgica del bebè dins de la sala de parts i realitzar-la en cas d'emergència, incloent els següents aspectes:
  - Preparació de l'ambient
  - Aspiració vies
  - Administració d'oxigen

- Ventilació amb ambú
- Ajudar en la intubació i en la ventilació mecànica
- Col·laborar en la cateterització dels vasos umbilicals
- Extreure sang del cordó umbilical per a analítica i estudi de l'equilibri àcid-bàsic (pH)
- Explicar les diferents opcions davant el pinçament del cordó umbilical per tal de que la dona pugui escollir quina es la opció que ella decideix.
- Conèixer el protocol de donació de sang de cordó umbilical i aplicar-lo correctament quan es faci la recollida del mateix.

Atenció postpart immediat

- Controlar la pèrdua hemàtica.
- Controlar la involució uterina i el grau de to de la matriu.
- Control de constants.
- Assessorament a la mare en l'inici de la lactància.
- Promoure la interacció pare/nounat.
- Establir una comunicació efectiva amb la dona/família.
- Registrar, interpretar i comunicar les dades obtingudes del control, valoració i assistència de la dona durant el procés de part.
- Emplenar el registre de naixement.
- Informar els pares sobre el registre del naixement.
- Establir una comunicació efectiva amb la resta de l'equip perinatal.
- Avaluar els resultats de l'assistència al part.
- Monitoratge

Atenció en circumstàncies de mort o anormalitat

Coneixer el protocol de l'acompanyament al dol perinatal, i fer-ne el seguiment pertinent utilitzant els recursos necessaris.

Discutir les cures i assessorament apropiats en cas de:

- El nounat malformat
- La mort del fetus antepart
- La mort del fetus intrapart
- La mort neonatal

- La mort materna
- Conèixer i comunicar els procediments burocràtics i administratius.
- Conèixer els grups d'ajuda.
- Conèixer els serveis religiosos.

OBJECTIUS ESPECÍFICS DE LA ROTACIÓ PER LA UNITAT DE PUÈRPERES.

Durada: 4 setmanes durant el primer any de residència

Horari: Torn de matí de 7.05 hores

En finalitzar el període la llevadora resident estarà capacitada per a demostrar la provisió de cures postnatsals incloent les següents activitats:

- Canvi de torn oral i per escrit:
  - Evolució dels puerperis
  - Incidències en el torn
  - Revisió de les històries
  - Presentació a la dones ingressades
- Conèixer els sistemes de registre que s'utilitzen en la unitat.
- Conèixer els protocols assistencials del servei.
- Informar els pares sobre el registre del naixement.
- Revisar el material de la sala de puerperis.
- Recepció de la mare i el bebè en la unitat de puerperis:
  - Comprovar identificació de la mare i bebè
  - Apreciació de les dades més rellevants de la història
- Aplicació del pla de cures de la mare i del bebè.
- Maneig de la mare en el període post natal incloent les següents activitats:
  - Valoració del benestar físic i psicosocial
  - Examen, valoració i proporcionar les cures apropiades en relació a : les mames, l'abdomen, l'úter, els loquis, el perineu, la bufeta urinària, les deposicions, les extremitats superiors i inferiors, la temperatura, el pols, la respiració, la tensió arterial
- Comprovació del grup i Rh de la mare i del bebè i profilaxi de la isoimmunització Rh si és necessari.
- Avaluació, assistència i assessorament en el procés de recuperació en relació a: la nutrició, el descans i el somni, la mobilització, la higiene personal, la prevenció de la infecció, l'examen post natal.
- Educació sanitària individual a la mare sobre les autocures i les cures del bebè.
- Assessorament i suport a la mare/parella sobre la lactància del bebè.
- Iniciació del test de criatge: anàlisi de sang, anàlisi d'orina.
- Discutir el maneig de les dones en el període postnatal en les següents situacions d'urgència:
  - Accions immediates en cas d'hemorràgia postpart, hematoma vulvar, eclàmpsia, tromboembolisme pulmonar, etc.
  - Obtenir assistència adequada

- Administració de perfusió endovenosa amb oxiòtics
- Iniciar la resurrecció d'emergència
- Admissió del nou-nat incloent els següents aspectes:
  - Preparació de l'ambient i de l'equip
  - Recepció i identificació del nou-nat
  - Confecció de la història
  - Apreciació de les dades més rellevants de la història obstètrica de la mare
- Valoració inicial de les condicions físiques del bebè: color, respiració, freqüència cardíaca, to muscular, temperatura, examen general.
- Implementació i avaluació del pla de cures d'infermeria al nou-nat segons protocol.
- Maneig del nou-nat incloent les següents activitats:
  - Examen general i valoració de l'evolució del benestar del nou-nat
  - Examen, valoració i proporcionar les cures apropiades en relació a: la respiració, el control de la temperatura, la micció i deposició, la nutrició, el pes, la talla, els perímetres cranials, la higiene general, la pell i les àrees de pressió, els ulls, la boca, el melic, les natges, el posicionament del bebè, l'activitat i la conducta del bebè, el vestit.
- Promoció de relacions positives pares/ bebès.
- Iniciació del contacte físic i estimulació de resposta i interacció.
- Realització de tests de diagnòstic i garbellat preventiu.
- Realització de procediments terapèutics i preventius
- Col·laboració i assistència en la reanimació enèrgica del nou-nat, incloent els següents aspectes:
  - Preparació de l'ambient
  - Administració d'oxigen
  - Ventilació amb ambú
  - Administració de fàrmacs i preparacions terapèutiques segons pauta mèdica
  - Registrar, interpretar i comunicar les dades apropiadament
- Discutir les cures i assessorament apropiats als pares en circumstàncies de mort i anormalitat.
- Realitzar el trasllat o l'alta de la mare/ nou-nat incloent els següents procediments:
  - Revisió física de la dona a l'alta
  - Informació a la dona sobre les autocures
  - Coordinació hospital/ consultes externes/ comunitat (pediatria, programa d'atenció a la dona)
- Informació sobre els serveis de la comunitat i les cures de seguiment de la mare i del bebè.
- Registrar les dades de l'alta i la documentació.
- Atenció a les gestants de risc ingressades
  - Identificar les causes d'ingrés de les gestants de risc
  - Conèixer l'evolució de les gestants ingressades en l'àrea obstètrica: revisió d'històries, passar visita conjuntament amb l'equip obstètric de la unitat
  - Identificar els protocols de risc
  - Realitzar les tècniques de diagnòstic del benestar maternofetal: auscultació fetal, control i valoració de la dinàmica uterina, monitoratge fetal.
  - Mantenir un bon estat de confort de la gestant durant les exploracions

- Aplicar correctament els fàrmacs de prescripció mèdica, específics de la unitat (sulfat de magnesi, hipotensors, tractocile, etc.)
- Identificar les necessitats de la gestant ingressada i de la seva família
- Assessorament i suport a la gestant/parella
- Participar en l'assessorament i educació sanitària en relació a: nutrició, descans i somni, higiene personal, la prevenció de la infecció, tècniques de relaxació i respiració, les autocures

OBJECTIVES ESPECÍFIQUES DE LA ROTACIÓ PER LA UNITAT DE NOUNATS

Durada: 4 setmanes durant el primer any de residència.

Horari: Torn de matí de 7.05 hores.

En finalitzar el període la llevadora resident estarà capacitada per a demostrar la provisió de cures al nounat incloent les següents activitats:

- Revisar els boxs i el material de la unitat de nounats:
  - Revisar la medicació , repostar-la i comprovar la seva caducitat
  - Revisar el carro d'aturs i comprovar el material, laringoscopi, sondes, etc.
  - Comprovar el funcionament dels monitors, bombes de perfusió, incubadores i mantenir-les en condicions òptimes d'utilització
  - Comprovar el funcionament del bressol tèrmic
- Canvi de torn oral i escrit:
  - Evolució dels nounats ingressats en l'àrea
  - Incidències en el torn
  - Revisió de les històries
- Conèixer els sistemes de registre que s'utilitzen en la unitat.
- Admissió i trasllat del nounat incloent els següents aspectes:
  - Preparació de l'ambient i de l'equip
  - Recepció i identificació del nounat
  - Confecció de la història
  - Apreciació de les dades més rellevants de la història obstètrica
- Valoració inicial de les condicions físiques del nounat: color, respiració, freqüència cardíaca, to muscular, temperatura, examen general.
- Aplicació i avaluació del pla de cures d'infermeria al nounat.
- Conèixer el funcionament i manteniment de les incubadores.
- Col·laboració i assistència en el manteniment de la temperatura corporal.
- Educació sanitària i assistència en l'alimentació del nounat:
  - Lactància materna
  - Lactància artificial (preparació de biberons)
- Participar en les cures del nounat i s'inclouen les següents activitats: posició, canvis de posició, control peso i talla, examen diari, control de les miccions i deposicions, higiene general de pell, ulls, boca, melic, natges, etc.
- Profilaxis de la infecció.
- Proporcionar i promoure relacions positives pares/ nounat.

- Col·laboració i assistència en la reanimació enèrgica del nounat incloent els següents aspectes:
  - Preparació de l'ambient
  - Administració d'oxigen
  - Ventilació amb ambú
  - Ajudar en la intubació i en la ventilació mecànica
- Assistència i col·laboració en els procediments específics:
  - Fototeràpia
  - Extraccions sanguínies
  - Tests de cribratges
- Administrar fàrmacs i preparacions terapèutiques o preventives en les diferents vies d'administració.
- Col·laborar amb l'equip mèdic en els procediments específics.
- Col·laborar en el maneig de les urgències neonatals:
  - Accions immediates en cas de dificultats respiratòries, metabòliques
  - Aspiracions
  - Administració d'oxigen
  - Obtenció d'assistència adequada
- Discutir les cures i assessorament adequat als pares en circumstàncies de mort o anormalitat.
- Participar en el trasllat o l'alta del nounat de la unitat neonatal
  - Concertar cita en les consultes externes de l'hospital
  - Identificar l'equip de salut en la comunitat que farà el seguiment del nounat
- Registrar, interpretar i comunicar la informació de manera adequada.

OBJECTIUS ESPECÍFICS DE LA ROTACIÓ PER CONSULTES EXTERNES

Durada: 7 setmanes durant el segon any de residència.

Horari: Torn de matí

de 7.05h o de tarda segons activitat.

En finalitzar el període la llevadora estarà capacitada per a proporcionar les cures gestacionals dins de l'equip obstètric en les següents àrees:

Consultes externes de risc

- Identificar els protocols de gestació de risc de les consultes externes hospitalàries: diabètiques, hipertenses, amenaça de part prematur, retard del creixement intrauterí, SIDA i gestació, etc.
- Participar en el control i seguiment de les gestants de risc, incloent les següents activitats:

- Entrevista individual i confecció de la història clínica
- Exploració obstètrica: palpació abdominal, maniobres de Leopold, altura uterina, circumferència abdominal, auscultació de la FCF (estetoscopi de Pinard i ultrasons),tacte vaginal
- Pes, talla i tensió arterial
- Albuminúria, glucosúria, i cetonúria
- Observació de les mames i de les extremitats inferiors
- Presa de mostres per a la citologia, cultius etc.
- Control i valoració del benestar matern i fetal
- Valoració de l'evolució de l'embaràs
- Valoració del nivell de risc perinatal
- Donar informació i educació sanitària a la gestant/parella
- Identificar signes i símptomes de desviació de la normalitat en el decurs de la gestació
- Fomentar la lactància materna
- Registrar les activitats realitzades i les dades obtingudes en la història clínica i en el carnet de l'embarassada.

Diagnòstic prenatal. Ecografies

- Identificar les diferents proves de diagnòstic prenatal: procediments no invasius i invasius.
- Identificar els protocols de diagnòstic prenatal.
- Donar suport a les gestants a qui se'ls realitza el diagnòstic prenatal.
- Identificar les diferents exploracions ecogràfiques obstètriques.
- Informar la dona sobre la preparació de les ecografies.

Monitoratge fetal

- Informar les gestants sobre les proves diagnòstiques de benestar fetal.
- Aplicar les diferents tècniques de diagnòstic del benestar fetal.
- Interpretar i valorar els resultats de monitoratge fetal i derivar-los per a posterior avaluació a l'equip mèdic.

Visites prepart

- Conèixer i aplicar correctament el “Protocol de seguiment de l'embaràs a Catalunya” del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.
- Realitzar correctament una primera visita d'embaràs amb una anamnesi completa, informar sobre proves complementàries i seguiment que seguirà i assessorar adequadament sobre hàbits de salut, complements nutricionals, etc.
- Realitzar correctament el seguiment obstètric d'una gestació de risc sota/mitjà.
- Realitzar una visita obstètrica correcta del tercer trimestre que inclogui: recollida d'informació i exploració obstètrica completa (maniobres de Leopold, altura uterina i circumferència abdominal, tacte vaginal, etc.).

- Indicació i interpretació de proves complementàries.
- Transmissió d'informació comprensible a la gestant i recomanacions per a l'embaràs i el part (tabac i gestació, versió fetal externa, part espontani natural, donació de sang de cordó, alta precoç, etc.).
- Identificar el nivell de risc de la gestació i derivar-lo cap a l'atenció més adequada.
- Promoure la lactància materna.
- Repàs i resolució de dubtes dels diferents apartats del pla de naixement.

Programa d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva

El desenvolupament del Programa d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva es realitzarà en l'ASSIR Bages de Manresa i en les diferents Àrees Bàsiques de Salut (ABS) acreditades per a tal finalitat.

Per a adquirir les competències, la llevadora resident girarà 15 setmanes en cada any de residència pels diferents programes que es detallen a continuació:

OBJECTIUS ESPECÍFICS PER AL PROGRAMA CONTROL I SEGUIMENT DE L'EMBARÀS

En finalitzar el període de rotació la llevadora resident estarà capacitada per a demostrar la provisió de cures perinatals incloent les següents activitats:

Primera visita de control de l'embaràs

- Entrevista individual i confecció de la història clínica de la dona i del carnet de l'embarassada.
- En l'anamnesi es valoressin els següents apartats:
  - Nucli familiar
  - Antecedents familiars de la gestant i de la seva parella
  - Antecedents personals
  - Medicaments
  - Hàbits tòxics: alcohol, tabac, drogues
  - Al·lèrgies
  - Antecedents ginecològics
  - Antecedents obstètrics
- Obtenció de dades respecte al seu estat actual:
  - Proves de laboratori
  - Primers símptomes d'embaràs
  - Fisiologia urinària
  - Fisiologia digestiva
  - Fisiologia del somni
  - Hàbits alimentaris
  - Activitat/repos
  - Hàbits higiènics
  - Data de l'última menstruació normal i característiques d'aquesta
  - Embaràs planificat o no
  - Aspectes psicosocials: valoració del seu estat emocional

- Exploració física
- Exploració obstètrica: palpació abdominal, altura uterina, circumferència abdominal, auscultació de la FCF si escau
- Pes, talla i tensió arterial
- Examen d'orina: albuminúria, glucosúria i cetonúria
- Observació de les mames i extremitats inferiors
- Peticions de les proves complementàries (analítica i ecografia) segons Protocol establert
- Valoració inicial d'una possible situació de risc perinatal
- Registrar les dades en la història clínica informatitzada del centre i en el Carnet de l'embarassada
- Informar la dona sobre el diagnòstic prenatal
- Informar la gestant i la seva parella en temes relacionats amb el control de l'embaràs com: el programa actual d'assistència a l'embaràs, freqüència de visites, hospital maternal de referència, dieta alimentària, medicació, RX i efectes teratogènics, programa d'educació maternal etc.

Visites successives

- Seguiment i control de l'embaràs normal.
- Control i valoració del benestar maternofetal.
- Estat de salut actual.
- Exploració obstètrica: palpació abdominal, altura uterina, auscultació de la FCF
- Pes, tensió arterial.
- Examen d'orina: albuminúria, cetonúria, glucosúria.
- Exploració de les mames i extremitats inferiors.
- Valoració de l'evolució de l'embaràs.
- Valorar el nivell de risc de la gestació.
- Identificar signes i símptomes de desviació de la normalitat i derivar-ho a l'equip mèdic corresponent.
- Col·laboració en el seguiment de l'embaràs d'alt reg.
- Realitzar les peticions de les ecografies i analítiques previstes segons protocol.
- Informar i realitzar educació sanitària a la dona/parella
- Fomentar la lactància materna.
- Col·laborar en el suport emocional de la gestant/parella
- Registrar les activitats realitzades en la història clínica informatitzada i en el carnet de l'embarassada
- Discutir sobre el maneig de les situacions urgents en el període neonatal: metrorràgies, disminució de moviments fetals, etc.
- Assessorament en situacions especials com: el diagnòstic prenatal, reproducció assistida, la interrupció de la gestació, el fetus amb malformacions, la mort fetal, problemes socials, violència de gènere, etc.

OBJECTIUS ESPECÍFICS PER AL PROGRAMA D'EDUCACIÓ MATERNAL

En finalitzar el període, la llevadora resident de primer any estarà capacitada per a col·laborar en el desenvolupament del programa d'educació maternal baix adequada supervisió.

En finalitzar el període, la llevadora resident de segon any estarà capacitada per a realitzar educació maternal grupal, incloent les següents activitats:

- Entrevista individual i emplenar la fulla d'educació maternal.
- Identificar les característiques del grup de dones d'educació maternal.
- Valorar l'evolució de la gestació en l'inici del programa.
- Utilitat i explicació de l'exercici físic, de les tècniques de respiració i de les de relaxació.
- Participar en activitats de grup: sessions informatives, tècniques de respiració, tècniques de relaxació i exercici físic.
- Dirigir un programa d'educació maternal.
- Participar en sessions informatives per a futurs parelles.
- Participar en sessions informatives en gestants immigrants.

OBJECTIUS ESPECÍFICS PER AL PROGRAMA D'ATENCIÓ AL PUERPERI

En finalitzar el període la llevadora resident estarà capacitada per a demostrar la provisió de cures post natal a la mare i al nounat tant en la consulta com en el seu domicili incloent les següents activitats:

- Preparar la visita de la mare.
- Conèixer l'evolució de la gestació, del part i del puerperi hospitalari.
- Valorar el benestar psicosocial de la mare/parella
- Identificar factors de risc.
- Valorar els signes de normalitat i identificar els signes i símptomes d'anormalitat.
- Avaluar les necessitats de la família.
- Planificar i instaurar un pla de cures per a la mare i el nounat.
- Donar cures específiques a la mare i al nounat.
- Assessorar la dona sobre les seves autocures i sobre les cures cap al nounat.
- Observar la lactància materna, donar suport i assessorament.
- Observar la nutrició del nounat.
- Donar suport a la dona en el reajustament del seu rol en la maternitat.
- Demostració de la higiene del nounat.
- Assessorar sobre mètodes anticonceptius.
- Informar sobre els servei de planificació familiar.
- Avaluar el sòl pelvià.
- Registrar les dades al registre del puerperi.
- Derivar a la mare o al nounat als professionals de referència del CAP o de l'Hospital si es presenten complicacions.
- Realitzar la visita del postpart a la quarantena.

OBJECTIUS ESPECÍFICS PER AL PROGRAMA D'EDUCACIÓ GRUPAL POSTPART

En finalitzar el període, la llevadora resident de primer any estarà capacitada per a col·laborar en el desenvolupament de l'educació grupal postpart baix adequada supervisió.

En finalitzar el període, la llevadora resident de segon any estarà capacitada per a desenvolupar i realitzar educació grupal en el postpart incloent les següents activitats:

- Assessorament en aspectes relacionats amb la mare i la família.
- Assessorament en aspectes relacionats amb el bebè.
- Assessorament i suport a la lactància.
- Treball corporal postpart. Recuperació del to muscular, facilitar tècniques de recuperació física, facilitar tècniques de respiració i relaxació.
- Reeducació del sòl pelvià i suport psicofísic i emocional.

OBJECTIUS ESPECÍFICS PER AL PROGRAMA DEL CONSELL REPRODUCTIU I CONTRACEPTIU

En finalitzar el període, la llevadora resident de primer any estarà capacitada per a demostrar la provisió de cures en l'àmbit del consell reproductiu i contraceptiu baix adequada supervisió.

En finalitzar el període, la llevadora resident de segon any estarà capacitada per a demostrar la provisió de cures en l'àmbit del consell reproductiu i contraceptiu incloent les següents activitats:

- Realitzar consell afectiu i sexual.
- Realitzar consell preconcepcional: entrevista clínica dirigida, analítica específica, verificació de l'estat vacunal, recomanacions de vacunes i pautes preventives (àcid fòlic, iode i altres segons grup ètnic i factors de risc).
- Consell contraceptiu.
- Atenció i seguiment dels mètodes contraceptius (naturals, de barrera, hormonals, mecànics, definitius i naturals)
- Comunicació de resultats (citologies, anàlisis...).
- Orientació i assessorament davant una demanda d'IVE en el marc legal.
- Col·laborar en el consell davant de les dificultats en la fertilitat.
- Consell en les infeccions de transmissió sexual (ITS).

OBJECTIUS ESPECÍFICS PER AL PROGRAMA DE PREVENCIÓ DEL CÀNCER DE COLL UTERÍ I DE MAMA

En finalitzar el període, la llevadora resident de primer any estarà capacitada per a participar en el programa de prevenció del càncer de coll uterí i de mama baix adequada supervisió.

En finalitzar el període, la llevadora resident de segon any estarà capacitada per a participar en el programa de prevenció del càncer de coll uterí i de mama incloent les següents activitats:

- Captació de la població susceptible de cribratge.
- Presa de mostres (citologia).
- Comprovació i registre de les proves sol·licitades.
- Interpretació, selecció i derivació dels resultats si escau.
- Educació sanitària a la dona sobre la autoexploració mamària i informació sobre els signes d'alarma.

OBJECTIUS ESPECÍFICS PER AL PROGRAMA D'ATENCIÓ ALS JOVES

En finalitzar el període, la llevadora resident de primer any estarà capacitada per a participar en l'atenció als joves que s'ofereix en les unitats de l'ASSIR en les consultes individuals, espai joves o en la comunitat, baix adequada supervisió.

En finalitzar el període, la llevadora resident de segon any estarà capacitada per a participar en l'atenció als joves que s'ofereix en les unitats de l'ASSIR en les consultes individuals, espai jove o en la comunitat, incloent les següents activitats:

- Consell afectiu i sexual.
- Consell reproductiu.
- Consell contraceptiu (mètodes anticonceptius, interrupció de l'embaràs)
- Consell preconcepcional
- Orientació i assessorament davant d'una demanda d'IVE en el marc del supòsit legal.
- Consell sobre infeccions de transmissió sexual.
- Prevenció de comportaments de risc.
- Prevenció del càncer de coll uterí.
- Col·laborar en les diferents activitats assistencials de patologia ginecològica que es realitzen en el Programa d'atenció als joves.

OBJECTIUS ESPECÍFICS PER AL PROGRAMA D'ATENCIÓ AL CLIMATERI

En finalitzar el període, la llevadora resident de primer any estarà capacitada per a participar en l'atenció al climateri baix adequada supervisió.

En finalitzar el període, la llevadora resident de segon any estarà capacitada per a participar en l'atenció al climateri incloent les següents activitats:

- Entrevista individual.
- Col·laboració en l'atenció al climateri simptomàtic: avaluació i seguiment.
- Consell en el tractament per a la simptomatologia climatèrica.
- Participar en les activitats dirigides a grups de dones climatèriques: sessions informatives, tècniques de relaxació, exercicis.

OBJECTIUS ESPECÍFICS PER AL PROGRAMA DE GINECOLOGIA

En finalitzar el període, la llevadora resident de primer any estarà capacitada per a participar en el programa de ginecologia baix adequada supervisió.

En finalitzar el període, la llevadora resident se segon any estarà capacitada per a participar en el programa de ginecologia incloent les següents activitats:

- Entrevista individual i confecció de la HCAD.
- Col·laborar en el comunicat dels resultats.
- Col·laborar en l'assessorament de la prevenció i tractament de les ITS incloent la SIDA.
- Identificar les dones amb factors de risc.
- Derivació de les dones a altres professionals si escau.

Atenció continuada/guàrdies

La llevadora en formació realitzarà totes les guàrdies d'atenció continuada en l'àrea de parts. Es proposarà una guàrdia en el cap de setmana (dissabte o diumenge) cada quatre setmanes. Cada llevadora resident tindrà un calendari personalitzat on es detallaran les seves guàrdies.

Sessions clíniques i bibliogràfiques

La llevadora resident assistirà i participarà en les sessions diàries del canvi de guàrdia quan estigui girant pel seu rotatori de sala de parts i consultes externes. Aquestes sessions es realitzen a la sala de reunions de la Sala de Parts de l'Hospital de 08.15 a 09.00 hores de dilluns a divendres.

La llevadora resident ha d'assistir i participar en les sessions dels divendres de 09.00 a 10.00 hores que es realitzen a l'Aula Docent B de l'Hospital on es presenten: revisions de protocols i guies de pràctica clínica, revisions bibliogràfiques, casos clínics, sessions del Departament Maternoinfantil, etc.

La llevadora resident ha d'assistir i participar en les sessions clíniques que es programen una vegada al mes de 19.15 a 20.45 a la sala de reunions de la Sala de Parts de l'Hospital per al col·lectiu de matrones i altres professionals que intervenen a la sala de parts, on es presenten i comuniquen novetats del servei, casos clínics, circuits, protocols, etc.

S'han d'identificar les sessions bibliogràfiques, segons criteris d'acreditació, el calendari, lloc de realització i grau d'obligatorietat d'assistència de la llevadora especialista en formació.

Altres aspectes de la formació

La llevadora resident ha de tenir una planificació anual de cursos externs, congressos i jornades a les quals ha d'assistir i d'aquelles activitats formatives considerades rellevants per a la seva formació tant específica com genèrica.

Com a recomanació mínima la resident haurà d'assistir al Congrés anual de l'Associació Catalana de Llevadores i al Congrés anual de la FAME d'àmbit nacional. Com a mínim, durant el segon any de residència haurà de presentar en un d'aquests congressos.

Integrar-se i col·laborar amb els grups de treball del Servei per a la realització de comunicacions en congressos, pòsters i publicacions.

Participar en els projectes de recerca de la unitat assistencial per la qual està girant.

Assistir a cursos, seminaris, tallers, conferències, simposis i congressos que siguin d'interès formatiu per a la seva especialitat.

Assistir i participar als Cursos del Programa de Formació Transversal i comuna que organitza la Comissió de Docència d'Althaia per a residents i a aquells que siguin considerats d'interès pel Cap d'Estudis i el tutor.

PLA FORMATIU INDIVIDUAL

El Pla de Formació Individual (PFI), es tracta d'un seguit de formacions externes a Althaia que s'han de realitzar durant la residència. Aquestes estan definides per a cada any de residència i per a cada especialitat, i el seu finançament està cobert pel pressupost de formació d'Althaia. La tramitació de les inscripcions s'ha de realitzar a través de Formació del Departament de RRHH, i no a través de Docència. A l'actualitat el PFI definit és aquest:

Any de residència	Nom de la formació
R1	master class I-Care
R1	curs COIB esferodinamia
R1	congrés nacional FAME
R1	curs COIB Lactància materna
R2	curs COIB sutures lesions perineals
R2	curs COIB alimentació en gestant i lactant
R2	Jornada Llevadores i Infermeres dels Hospitals Comarcals
R2	jornada actualització fetal i+d. Hospital clínic
R2	curs COIB mètode AIPAP

Pla de Formació Transversal (PFT)

La part central de la formació dels especialistes la constitueixen els coneixements i les habilitats pròpies de cadascuna de les especialitats. Però solament això, encara que fonamental i indispensable, no permet definir el que ha de ser i el que la societat espera d'un professional del segle XXI. Ja que, en part, hi manca definició i formació en aspectes humanístics, ètica de la professió, tècniques de comunicació, recerca mèdica i eines per a la gestió assistencial.

Tots aquests aspectes comuns a qualsevol de les especialitats són també importants en el bagatge dels futurs especialistes, i moltes vegades són els que permeten establir la diferència entre els bons tècnics i els excel·lents professionals.

Els arguments per a la incorporació d'aquestes matèries en la formació d'especialistes són diversos :

1. Canvis en el rol professional sanitari - malalt:
  - Es prima la defensa dels drets i l'autonomia del pacient (carta de drets i deures del malalt).
  - La població té major accés a la informació mèdica i augmenta la seva capacitat de comprensió i per tant, de decisió.
2. Canvis demogràfics que comporten cert desconeixement de la realitat social de la població immigrada (cultura, idioma, religió, vivència de la malaltia, etc...). Aquest fet fa més vulnerable a l'especialista, al posar en evidència les mancances en tècniques comunicatives explícites.
3. Llei 44/2003, del 21 de novembre d'ordenació de les professions sanitàries.
  - Aquesta llei en l'article 5 apartat 1,c ressalta el deure del professional a tenir cura d'aspectes ètics de respecte envers al pacient i que com a resultat d'una bona comunicació ha de poder, aquest últim, prendre decisions respecte a la seva salut.
  - La mateixa llei en el mateix article però en l'apartat 1,b diu que el professional té el deure de fer ús racional dels recursos de diagnòstic i terapèutics. En definitiva, ha de conèixer la dimensió econòmica de la infra o suprautilització o de la utilització inadequada dels recursos que es tenen a l'abast.

El Programa Formatiu Complementari (PFT) té la voluntat d'oferir formació complementària en matèries rellevants en la pràctica clínica diària, que no estiguin incloses en la formació pregrau ni s'ofereixin habitualment en cursos de postgrau i mestratges.

No pretén ser una formació exhaustiva en cap aspecte, sinó assegurar la capacitat bàsica en cada una de les àrees, que després cada hospital o cada especialista podrà anar completant.

En definitiva no es tracta de matèries complementàries u optatives, sinó de coneixements i habilitats generals, comuns a totes les especialitats i exigibles a qualsevol professional que vulgui respondre a les expectatives que ha posat en ell la societat.

Aquest document recull la formació a la comarca del Bages dels especialistes en formació, tant en l'àmbit de l'atenció Hospitalària com en el de l'Atenció Primària. Cal fer esment, que des del 1997 aquesta formació es ve impartint de manera conjunta entre les dues Institucions implicades, actualment: Althaia i l'Institut Català de la Salut (ICS). Ambdues Institucions aporten els recursos materials i humans per impartir les matèries d'aquest programa formatiu.

Les funcions de coordinació del Programa van a càrrec del Dr. Joan Deniel Rosanas, Cap d'Estudis de la Unitat Docent de MFiC de la Catalunya Central de l'ICS i el Dr. Ramon Santistevé Prat com a Cap d'Estudis de la Fundació Althaia amb la col·laboració indispensable dels responsables de cada curs.

Les activitats docents es portaran a terme durant els dos anys de residència i la metodologia de la formació serà tant amb la incorporació de coneixements teòrics i com en forma de seminaris participatius de casos pràctics.

NORMES D'ASSISTÈNCIA

L'assistència es obligada per als residents de totes les especialitats

L'assistència mínima s'ha fixat en un 80%. Per als participants que assoleixin aquest percentatge, els coordinadors de cada mòdul valoraran conjuntament amb els professors, la suficiència de cada participant, segons els mecanismes avaluadors establerts.

PROGRAMA DOCENT

Mòdul Inicial (R1).....	36 hores
• Jornada Formativa/Informativa.....	4 hores
• Formació sobre les TICs d'Althaia (ETM i Gacela).....	4 hores
• Formació sobre recursos Bibliogràfics/UpToDate.....	2 hores
• Taller pràctic de sutures.....	2 hores
• Suport Vital Avançat (SVA).....	12 hores
• Reanimació neonatal.....	12 hores

Mòdul I (R1, als 5-6 mesos).....	37 hores
• Curs d'Introducció a la Farmacologia General.....	13 hores
• Curs d'Habilitats comunicatives Sanitari-Pacient.....	11 hores
• Curs d'Habilitats comunicatives Interprofessionals.....	10 hores
• Formació en Seguretat del Pacient I.....	3 hores
Mòdul II (R2).....	41 hores
• Curs Metodologia d'investigació i bioestadística.....	32 hores
• Curs de Bioètica.....	8 hores
• Formació en Seguretat del Pacient II.....	1 hora
Mòdul Final (R2).....	7 hores
• Gestió Clínica Aplicada.....	7 hores
TOTAL HORES PFT.....	121 HORES

Activitat de recerca

S'ha d'informar a l'especialista en formació de l'oferta de recerca i de les activitats en les quals pot participar en relació amb la seva àrea de competències per la qual s'està formant.

L'objectiu és que la llevadora resident ha de participar en la presentació a Congressos i/o fer alguna publicació en una revista.

Durant l'últim any de formació la llevadora resident presentarà un projecte de recerca.

Avaluació

El seguiment i qualificació del progrés d'adquisicions de competències professionals durant el període de residència es durà a terme mitjançant l'avaluació formativa de cada període, avaluació anual i avaluació final.

Continuada

Avaluació formativa: permet avaluar el progrés en l'aprenentatge del resident, amb els següents instruments:

- Entrevistes periòdiques entre tutor i resident (sessions feedback).
- Instruments que permetin una valoració objectiva del progrés competencial (observació estructurada de la pràctica clínica).
- El llibre del resident: aquí es registraran les activitats que realitza cada resident durant el seu període formatiu. És obligatori. És un registre individual on han de constar les dades qualitatives i quantitatives que després es tindran en compte a l'hora de l'avaluació. Té com a objectiu ser un instrument d'autoaprenentatge que afavoreixi la reflexió. Aquest llibre es propietat del resident que el complimentarà amb ajuda i supervisió del tutor.
- El resident serà avaluat com a mínim al final de cada període de rotació en base a l'adquisició de coneixements, les habilitats adquirides, l'actitud manifestada i la capacitat per a prendre decisions.

Anual

L'avaluació anual té la finalitat de qualificar els coneixements, habilitats i actituds de cada resident al finalitzar cada un dels anys que formen part del seu programa formatiu.

- Al final de cada any formatiu es reunirà el Tutor de l'especialitat amb cada resident, i es revisarà el document curricular (llibre del resident o equivalent). Comprovarà el compliment en número i qualitat dels objectius cognitius, habilitats i la descripció de les activitats realitzades en los àmbits assistencials, científics i de recerca.
- L'avaluació serà realitzada pel Comitè Avaluador que ha de quedar constituït anualment durant els dos mesos previs a les avaluacions anuals.
- Per altra banda, el resident avaluarà al final de cada rotació al tutor/formador, l'ensinistrament en habilitats tècniques, la capacitat docent i l'adquisició de coneixements sobre les patologies de l'especialitat.

Final

L'avaluació final és per verificar que l'especialista en formació ha adquirit durant tot el seu període formatiu el nivell de competències que permeten accedir al títol d'especialista.

- La qualificació pot ser POSITIVA, POSITIVA DESTACAT, o NEGATIVA.

Per a més informació sobre l'avaluació del resident, veure el Document Normes d'Avaluació.

Pla Individual de Formació

L'especialista en formació a l'inici de la seva formació, durant l'acolliment a la Unitat Docent, ha de rebre dels responsables de la docència de cada Unitat, Cap de Servei i Tutor la guia o itinerari formatiu tipus de la Institució i el seu Pla Individual de Formació (PIF).

PLA INDIVIDUAL DE FORMACIÓ DE CADA RESIDENT

El pla individual de formació és individual per a cadascun dels especialistes en formació, s'ha d'ajustar a la guia o itinerari formatiu tipus i serà adaptat individualment, si fos necessari al grau d'adquisició de competències a causa d'incidències relacionades amb l'especialista en formació (baixes laborals, absències justificades i contemplades en la regulació laboral i a possibles deficiències d'aprenentatge).

Ha de constar en tots i per a cada any de formació:

- Les rotacions i els objectius que es volen aconseguir en cadascuna d'elles, tant en coneixements, habilitats i actituds.
- Les sessions clíniques recomanades, en les quals ha d'assistir i en les quals hauria de participar realitzant la presentació.
- Les guàrdies que ha de fer, almenys el cronograma i el número per mes i molt millor el pla de guàrdies a 6 mesos.
- Ha de donar informació de les activitats de recerca en què podrà participar.
- Se l'informarà i lliurarà la documentació dels activitats de formació transversal o genèrica.

Recomanacions de bibliografia bàsica

- Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. Protocol d'assistència al part i al puerperi d'Atenció al Nounat. 2a ed. Barcelona: Direcció General de Salut Pública; 2005.
- Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. Protocol per a l'Assistència Natural al part normal. 1a ed. Barcelona: Direcció General de Salut Pública; 2007.
- Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. Protocol del Seguiment de l'embaràs a Catalunya. 3a ed. Barcelona: Direcció General de Salut Pública; 2018.
- Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. Educació Maternal i preparació al naixement. 1a ed. Barcelona: Direcció General de Salut Pública; 2009.
- Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. Protocol de garbellat i diagnòstic de la malaltia de Chagas en dones embarassades llatinoamericanes i els seus bebès. 1a ed. Barcelona. Direcció General de Planificació i avaluació; 2010.
- Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. Protocol de les activitats per al cribratge del càncer de coll uterí a l'Atenció Primària. 1a ed. Barcelona. Direcció General de Planificació i avaluació; 2007.
- Bajo Arenas J. M; Melchor Marcos J. C; Mercé L. T. (ed). *Fundamentos de Obstetrícia (SEGO)*. Madrid: Grupo ENE Publicidad, S.A., 2007. ISBN: 978-84-690-5397-3.
- Speroff L; Fritz M. A. *Endocrinología Ginecológica clínica y Esterilidad*. 7ª Edició en anglès, 2ª edició en espanyol. Madrid: Wolters Kluwer Health España, S.A., 2006. ISBN: 0-7817-4795-3.
- Cabero Roura L. (dir). *Tratado de Ginecología, Obstetricia y Medicina de la Reproducción*. Madrid: Editorial Médica Panamericana, S. A., 2003. ISBN: 84-7903-756-3.
- Gratacós E. et al. *Medicina fetal*. Madrid: Editorial Médica Panamericana, S. A., 2007. ISBN: 978-84-7903-397-2.
- Cunningham F.G. et al. *Obstetricia de Williams*. 22ª Edició en anglès. Madrid: McGraw-Hill, 2006. ISBN: 970-10-5482-2.

- Nicolliades K. H; Sebire N. J; Snijders J. M. *The 11-14 week scan: The diagnosis of fetal abnormalities*. Londres: The Parthenon Publishing Group Ltd, 1999. ISBN: 1-85070-743 X. <http://www.fetalmedicine.com/fmf/FMF-spanish.pdf>.
- Pschyrembel W. *Obstetricia práctica*. Tercera edició. Barcelona: Editorial Labor, S.A, 1978. ISBN: 84-335-6805-1.
- Carrera J.M. (coord). *Tratado de Obstetricia Dexeus: III Tratado y Atlas de operatoria obstetrica*. Segona edició. Barcelona: Salvat Editores, S.A, 1988. ISBN: 84-345-2572-0.
- Guies Clíniques del Servei de Ginecologia i Obstetrícia d'Althaia.
- www.sego.es. Pàgina web de la *Sociedad Española de Ginecología y Obstetrícia*.
  - Protocols: www.prosego.com
  - Documents de concens:
    - <http://www.sego.es/publicaciones/documentos/?s=consensos#content>
  - Llibres:
    - [Guía de Práctica Clínica sobre la Atención al Parto Normal: VERSIÓN COMPLETA \(PDF\)](#)
    - [Guía de Práctica Clínica sobre la Atención al Parto Normal: VERSIÓN RESUMIDA \(PDF\)](#)
    - [Guía práctica de urgencias en Obstetricia y Ginecología \(documento PDF\)](#)
    - [Fundamentos de Obstetricia \(documento PDF\)](#)
  - Revistes:
    - <http://www.elsevier.es/Progresos de Obstetricia y Ginecología>
- Revistas recomendadas:
  - Comadronas Profesi3n.
  - Midwifery
  - *Human Reproduction*.
  - *Obstetrics and Gynecology*.
  - *Fertility and Sterility*.
  - *Gynaecology Oncology*.
  - *BJOG: An international Journal of Obstetrics & Gynaecology*.
  - *American Journal Obstetrics and Gynecology*.
  - *Ultrasound in Obstetrics and Gynecology*.
  - *Base de datos Cochrane*.
  - *Pubmed*

Bibliografia

- *Orden SAS/1349/2009, de 6 de mayo, por la que se aprueba y publica el programa formativo de la especialidad de Enfermería Obstétrico-Ginecológica (Llevadora).*
- *REAL DECRETO 183/2008, de 8 de febrero, por el que se determinen i classifiquen les especialitats en Ciències de la Salut i es desenvolupen determinats aspectes del sistema de formació sanitària especialitzada.*
- *REAL DECRETO 146/2006, de 6 d'octubre de 2006, pel qual es regula la relació laboral especial de residència per a la formació d'especialistes en Ciències de la Salut.*
- *Ley 44/2003, de 21 de noviembre, d'ordenació de professions sanitàries.*

**XARXA ASSISTENCIAL
UNIVERSITÀRIA DE MANRESA**
Dr. Joan Soler, 1-3 - 08243 Manresa

Tel. 93 875 93 00
Fax 93 873 62 04

althaia@althaia.cat
www.althaia.cat